

Cultuureducatie en Financiën

Inleiding

Steeds meer basisscholen stellen binnen hun team een Interne Coördinator Cultuureducatie aan. Deze specialist draagt samen met de directeur zorg voor het cultuureducatiebeleid op school. Bij het ontwikkelen van beleid hoort ook kennis van de geldstromen die voor cultuureducatie aan te spreken zijn. Deze kennis en informatie heeft EDU-ART voor u op een rij gezet, om hiermee antwoord te kunnen geven op de vele vragen die er op financieel gebied aan ons worden gesteld.

Vragen zoals:

Hoe zit het precies met de extra gelden (€ 10,90 per leerling) van de Regeling Versterking Cultuureducatie?

Welke geldstromen zijn er nog meer? Hoe kan ik intern of extern geldstromen aanspreken om mijn beleid uit te voeren? Hoe maak ik een begroting?

Antwoord op deze vragen en recente informatie over de financiële middelen vindt u op de volgende bladzijden. U kunt door middel van een oefening uw financiële creativiteit vergroten.

Tenslotte is een digitaal begrotingsmodel beschikbaar, waarmee u jaarlijks snel een overzicht kunt maken van de beschikbare middelen op uw school.

Met deze informatie en kennis kunt u uw cultuureducatiebeleid nog steviger verankeren in uw school.

Colofon

Tekstbijdrage: Rudy Elmans, Reineke de Vries
Lay-out: Titia Lefers

Mei 2009

De Interne Coördinator Cultuureducatie en aanwezige geldstromen

Dit onderdeel gaat over geld. Een onderwerp dat op scholen niet bovenaan de prioriteitenlijst staat. "Wat kan ik besteden aan cultuureducatie?" vraagt de ICCer aan zijn directeur.

Maar al te vaak maken we plannen en kijken aan het eind hoe al dat moois te financieren is. De kans op teleurstellingen is dan groot. De lumpsumfinanciering is vanaf 2006 van kracht en het CEPO geld is een van die geormerkte gelden waarvan de besteding in het jaarverslag zichtbaar, conform de doelstelling van de regeling, herkenbaar moet worden opgenomen. (Bron: OCW regeling versterking cultuureducatie)

*Het is goed om te weten **welke activiteit uit welk budget** gefinancierd kan worden. De aanschaf van een dramamethode kan bijvoorbeeld betaald worden uit het lumpsumbudget voor leermiddelen, een teamtraining muziek uit het lumpsumbudget voor deskundigheidsbevordering of externe advisering / begeleiding uit het budget voor schoolbegeleiding. Er is meer mogelijk dan u denkt en met enige creativiteit kunt u meer geld overhouden voor de rijke culturele schoolloopbaan van kinderen.*

Wat te doen? Eerst uw kennis vergroten.

Er zijn een aantal grote geldstromen:

- 1 Lumpsum
- 2 CEPO, regeling versterking cultuureducatie in het primair onderwijs
- 3 Schoolbegeleiding
- 4 Achterstandenbeleid
 - a) Gewichtenregeling
 - b) Convenant 'Kinderen doen mee' (Aboutalebgeden)
 - c) Jeugdcultuurfonds
- 5 Gemeentelijk budget voor cultuureducatie
- 6 Brede school en cultuur
 - a) Impuls Brede scholen, Sport en Cultuur (2008-2012)
 - b) Subsidieregeling brede scholen en cultuur voor 2009 en 2010
- 7 Overige faciliteiten

1 Lumpsum¹

Op 1 augustus 2006 is de lumpsumfinanciering ingevoerd voor alle scholen in het primair onderwijs. Deze financieringsvorm ziet er als volgt uit:

- De school ontvangt voor het personeel geen formatierekeneenheden meer (zoals voor 1 augustus 2006), maar euro's.
- Deze vergoeding wordt berekend op basis van het aantal leerlingen op teldatum 1 oktober
- In deze vergoeding wordt rekening gehouden met het feit dat ouder personeel meestal ook duurder is. Dit wordt gedaan door de zogenaamde GGL in de lumpsumformules in te voeren: de gewogen gemiddelde leeftijd van de leerkrachten.

De school ontvangt één budget, lumpsum, voor alle kosten. In dat budget komen drie geldstromen samen:

- De geldstroom voor de formatie
- De geldstroom voor personeels- en arbeidsmarktbeleid
- De geldstroom voor de materiële instandhouding

Er is geen schot meer tussen personeel en materieel. Door deze zogeheten ontschotting dient u zelf te bepalen waar u geld aan uit wilt geven. Hoewel de vergoedingen per school worden berekend, worden ze op bestuursniveau uitgekeerd. Van daaruit wordt het geld over de scholen verdeeld volgens door het bestuur vastgestelde criteria. Er wordt niet per school, maar op bestuursniveau, door het bestuur met het ministerie van OCW afgerekend en verantwoording afgelegd.

Voor kunst en cultuur is in de lumpsum (anno 2009) een bedrag van € 94,91 per jaar per school en € 3,97 per jaar per leerling gereserveerd, in vorm van de VELO gelden (Vereenvoudigde Londo gelden). Dit bedrag is niet geormerkt.

¹ (bron: www.lumpsumportaal.nl)

2 Regeling Versterking Cultuureducatie in het Primair Onderwijs (CEPO) 2008-2011²

De Regeling versterking Cultuureducatie in het Primair Onderwijs wil cultuureducatie verankeren in het primair onderwijs. Het doel is kinderen structureel kennis te laten maken met cultuur. Om cultuureducatie vorm te geven werken scholen samen met culturele instellingen. De regeling loopt tot 1 januari 2012. Het budget blijft deze gehele periode geormerkt en dient besteed te worden aan cultuureducatie. Als een school deze besteding niet kan onderbouwen, kan het geld terug worden gevorderd.

Deelnemende scholen ontvangen € 10,90 per leerling per schooljaar. De subsidie wordt automatisch toegekend aan de besturen van alle scholen op basis van het aantal leerlingen van een school en zit versleuteld in de Lumpsum financiering. Hiervoor moeten zij aan de volgende voorwaarden voldoen:

- Het is niet meer nodig om de subsidie aan te vragen. Toekenning gebeurt op basis van het aantal leerlingen per school. Het gewicht van een leerling speelt daarbij geen rol.
- De school is bereid mee te werken aan een nulmeting en (tussentijdse) evaluaties;
- De school neemt de besteding van de subsidie herkenbaar op in het inhoudelijk jaarverslag en de jaarrekening.
- De subsidie moet uiterlijk in kalenderjaar 2011 worden besteed.

Met het indienen van de aanvraag verklaart het bevoegd gezag dat de school:

- Een meerjarige visie op de rol van cultuureducatie in het onderwijsprogramma ontwikkelt en deze visie opneemt in het schoolbeleid;
- In samenwerking met culturele instellingen is deze visie vertaalt in passende cultuureducatieve activiteiten;
- Deelneemt aan een netwerk van scholen en culturele instellingen;
- Aandacht besteedt aan deskundigheidsbevordering van het personeel op het gebied van cultuureducatie.

Op Cultuurplein.nl is een uitgebreide versie van deze voorwaarden beschikbaar.

Op www.cultuurplein.nl/po/cultuurbeleidschool is een bruikbaar format te vinden voor het structureren van de voornemens op het gebied van cultuureducatie. Voor de ondersteuning van scholen bij het bepalen van hun visie op cultuureducatie zijn in iedere regio partijen actief. Voor de provincie Gelderland kunt u terecht bij EDU-ART.

3 Schoolbegeleiding per 1 januari 2008³

Vanaf 1 januari 2008 gaat de bijdrage voor de schoolbegeleiding, inclusief de 19% btw die van toepassing is, volledig naar de schoolbesturen, waarbij het bedrag niet geormerkt is. Voorheen ging het bedrag naar de onderwijsbegeleidingsdiensten zelf. Het bedrag dat per leerling te besteden is, is ongeveer € 40,-. Dit bedrag wordt via de lumpsum uitgekeerd.

Moet het budget voor schoolbegeleiding worden besteed bij een schoolbegeleidingsdienst?

Nee, het budget voor schoolbegeleiding is niet geormerkt. Het schoolbestuur mag zelf weten hoe dit wordt besteed. Dit kan bij een schoolbegeleidingsdienst, maar ook bij iedere andere (commerciële) aanbieder. Het budget hoeft zeker ook niet bij de 'eigen' schoolbegeleidingsdienst te worden besteed, ook niet gedeeltelijk. Een groot schoolbestuur kan er ook voor kiezen om zelf een orthopedagoog in dienst te nemen, of te besteden aan de implementatie van cultuur of erfgoed. Het staat de schoolbesturen ook vrij om het bedrag voorlopig als reserve aan te houden.

Welke rol speelt de gemeente?

Omdat de rijksfinanciering voor de schoolbegeleidingsdiensten via de gemeente per 1 augustus 2006 gestopt is, vervalt na deze datum voor gemeenten de wettelijke instandhoudingsplicht voor schoolbegeleidingsdiensten. De rijksmiddelen staan los van de bijdragen die gemeenten uit eigen middelen inzetten ten behoeve van de schoolbegeleiding. Gemeenten zullen een bestuurlijke afweging moeten gaan maken wat met deze middelen te doen. Ongeacht met welke middelen de schoolbegeleiding werd gesubsidieerd, in alle gevallen

² (bron: www.cultuurplein.nl/po/beleidenregelingen/subsidieregelingen & www.cfi.nl)

³ (bron: www.bondkbo.nl en www.vosabb.nl)

geldt dat een langjarige subsidierelatie conform de Algemene wet bestuursrecht (Awb) wel afgebouwd moet worden, en niet van de ene op de andere dag kan worden verbroken.

Indien de gemeenten besluiten middelen in te blijven zetten voor schoolbegeleiding dan kunnen zij dit op twee manieren doen:

- a zij kiezen er voor om het in de vorm van subsidie te blijven doen;
- b zij kiezen er voor om schoolbegeleiding op de markt in te kopen.

4 Achterstandenbeleid (OAB) ⁴

Van de ruim 1,5 miljoen kinderen in het basisonderwijs hebben ongeveer 350.000 leerlingen een achterstand. Het onderwijsachterstandenbeleid heeft tot doel om achterstanden te voorkomen en terug te dringen, zodat de kansen, leerprestaties en schoolloopbanen van deze kinderen en jongeren verbeteren. Voor het achterstandenbeleid is jaarlijks een bedrag van ongeveer 487 miljoen euro beschikbaar. Voor scholen is de toekenning van het geld geregeld in de gewichtenregeling (basisonderwijs). Het grootste deel gaat rechtstreeks naar de scholen, een kleiner deel (ongeveer 175 miljoen euro) gaat naar de gemeenten voor de voorschoolse educatie en schakelklassen.

Een belangrijk voordeel van het gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid is de lokale aanpak van problemen. De aard en intensiteit van de problemen die leiden tot onderwijsachterstanden, verschillen per gemeente. Voor dit beleid ontvangen gemeenten geld. Daarmee maken ze lokaal beleid met de voor hun gemeente noodzakelijke keuzes. Zij besteden bijvoorbeeld geld aan het inrichten van schakelklassen en aan voor- en naschoolse programma's. Ook kunnen ze individuele scholen aanmoedigen om achterstanden te bestrijden.

OAB is een voortzetting van het Gemeentelijk onderwijs achterstandenbeleid (GOA). De verantwoordelijkheden en financiële middelen liggen in de deze nieuwe regeling meer bij de scholen. Gemeenten zorgen nog voor voorschoolse educatie, schakelklassen en beheer van infrastructuur. Het OAB- beleid loopt tot 2010. Er vallen verschillende regelingen onder.

Meer informatie is te vinden op de website van uw gemeente.

a) Gewichtenregeling ⁵

Een van de manieren waarop de overheid het geld voor achterstanden verdeelt is de gewichtenregeling. Deze regeling bepaalt hoeveel geld een basisschool krijgt voor het wegwerken van onderwijsachterstanden. Het bedrag is onderdeel van het totaalbedrag dat de school ontvangt voor het verzorgen van onderwijs (de lumpsum). De hoogte van het bedrag voor onderwijsachterstanden is afhankelijk van het percentage leerlingen op een school met ouders met een laag of zeer laag opleidingsniveau én (met ingang van het schooljaar 2009-2010) van het postcodegebied waar een school is gevestigd. In deze 'impulsgebieden' krijgen scholen een extra bedrag.

Leerlingen worden gewogen op het moment dat ze ingeschreven worden aan een basisschool. Dit is dus het moment dat zij voor het eerst naar de basisschool gaan of dat ze verhuizen en naar een andere basisschool gaan. Vanaf 2011 is er €70 miljoen extra beschikbaar voor deze regeling.

b) Convenant 'Kinderen doen mee' (Aboutalebgeden). ⁶

In 102 gemeenten kunnen kinderen uit arme gezinnen rekenen op extra geld voor ontspanning. Het gaat om buitenschoolse activiteiten die bijdragen aan de ontwikkeling van het kind.

Staatssecretaris Aboutaleb van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en wethouders van de betrokken gemeenten zetten in Utrecht een handtekening onder het convenant 'Kinderen doen mee!' Het is de bedoeling dat door dit convenant het aantal kinderen dat niet kan deelnemen aan maatschappelijke activiteiten met de helft afneemt. In totaal wordt in deze kabinetsperiode ruim 300 miljoen euro extra uitgetrokken voor armoedebestrijding en schuldhulpverlening. Ruim 400.000 kinderen groeien op in een gezin met een laag inkomen. Het kabinet trekt 80 miljoen euro extra uit om hen gelijke kansen te bieden. De gelden worden via de gemeente verdeeld. Een deel van het geld wordt geïnvesteerd in Het Jeugdcultuurfonds.

⁴ Bron: www.postbus51.nl & www.minocw.nl/achterstanden

⁵ Bron: www.postbus51.nl & www.minocw.nl/achterstanden

⁶ Bron: www.minocw.nl

c) Het Jeugdcultuurfonds⁷

Het Jeugdcultuurfonds vindt dat ieder kind de mogelijkheid moet krijgen om actief kunst te beoefenen. Het fonds ondersteunt kinderen en jongeren van 4 tot 18 voor wie de financiële drempel hiervoor hoog is met een tegemoetkoming in de kosten van een contributie of cursus. Iemand die professioneel betrokken is bij de ontwikkeling van het kind (een leerkracht bijvoorbeeld) kan als intermediair optreden en het geld aanvragen.

5 Gemeentebudget voor cultuureducatie

Diverse gemeenten stellen een budget ter beschikking voor kunst- en cultuureducatie in het onderwijs. Alle scholen uit die gemeente kunnen aanspraak maken op dit budget. Dit bedrag komt ten goede aan de scholen in de vorm van een bijdrage aan het cultureel jaarprogramma (kunstmenu) of Regionaal cultuurpunt. De afgelopen jaren is ingezet op een grotere samenhang in cultuureducatiebeleid van overheden. Rijk, gemeenten en provincies hebben daartoe afspraken gemaakt in het kader van Cultuur en School en het Actieplan Cultuurbereik (nu Fonds voor Cultuurparticipatie). Van decentrale overheden wordt met name verwacht dat zij structurele samenwerking tussen culturele instellingen en scholen tot stand brengen, informatie goed toegankelijk maken en de ontwikkeling van 'vraaggestuurd' aanbod stimuleren.

6 Brede school en cultuur⁸

Op het gebied van de brede school is er vanuit de rijksoverheid een klein aantal algemene subsidies, onder andere voor huisvesting. Daarnaast zijn er twee regelingen die zich specifiek richten op kunst en cultuur in de brede school. De Impuls Brede scholen, Sport en Cultuur en een subsidieregeling voor brede scholen en cultuur.

a) Impuls Brede scholen, Sport en Cultuur (2008-2012)

Met de 'Impuls Brede scholen, Sport en Cultuur' willen de ministeries van OCW en VWS meer samenhang tussen onderwijs, sport en cultuur scheppen. Een concrete doelstelling is het realiseren van 2500 combinatiefuncties in 2012. Bij de Impuls zijn ook VNG, de onderwijsorganisaties, Cultuurformatie en NOC*NSF betrokken.

Combinatiefuncties zijn functies waarbij mensen in verschillende sectoren (onderwijs, sport, cultuur) werken, maar in dienst zijn van één werkgever. Voor het realiseren van combinatiefuncties sluiten de gemeenten overeenkomsten met de lokale partijen, zoals scholen, sportverenigingen en culturele instellingen.

Doelstellingen van de Impuls:

- Het aantal brede scholen met sport- en culturaanbod uitbreiden;
- Sportverenigingen inzetten voor onderwijs, naschoolse opvang en de wijk;
- Een dagelijks sport- en beweegaanbod op en rond scholen;
- Jongeren tot 18 jaar vertrouwd maken met kunst en cultuur;
- 2500 Combinatiefuncties tussen (brede) scholen, sportverenigingen en culturele instellingen.

Voor wie?

De impuls is in eerste instantie bedoeld voor de steden uit het Grootstedenbeleid (G-31). Hier horen ook de gemeenten met de veertig krachtwijken bij. In 2009 is er bijna € 20 miljoen extra beschikbaar voor combinatiefuncties. Gemeenten komen voor een bijdrage in aanmerking op volgorde van het aantal inwoners onder de 18 jaar. In 2009 zijn dat ruim 90 gemeenten. De 90 geselecteerde gemeenten volgen de G-31 op die in 2008 al zijn gestart.

Wanneer beschikbaar?

De Impuls wordt gefaseerd ingevoerd. In 2008 is de eerste tranche beschikbaar gekomen voor de G31-gemeenten. Na 2009 volgen nog drie tranches waarbij alle overige Nederlandse gemeenten aan de beurt komen. Deelname aan De Impuls is vrijwillig. De rijksbijdrage is in principe voor alle gemeenten beschikbaar en structureel.

⁷ Bron: www.jeugdculuurfonds.nl

⁸ Bron: www.cultuurplein.nl/po/beleidenregelingen

Uitvoering

De Impuls wordt uitgevoerd onder regie van de gemeenten. Gemeenten ontvangen een bijdrage van de rijksoverheid en 'matchen' deze met eigen middelen. In het eerste jaar financiert de rijksoverheid 100%. In de jaren daarna betaalt het rijk ca. 40% en gemeenten ca. 60%.

*b) Nieuwe subsidieregeling voor brede scholen en cultuur (2009-2012)*⁹

De subsidieregeling voor brede scholen die de rol van cultuur in het specifieke bredeschoolconcept willen ontwikkelen en uitbreiden, is verlengd. In 2009 werden 10 scholen geselecteerd. In 2010 is er opnieuw subsidie voor 10 scholen.

Welke projecten?

Projecten die in aanmerking komen voor subsidie zijn

- Innovatieve projecten die bijvoorbeeld een totaalvisie opleveren op de rol van cultuur in het bredeschoolprogramma;
- Projecten die een afstemming beogen van het culturele aanbod in binnenschoolse en buitenschoolse activiteiten van de brede school;
- Projecten die de samenwerking verdiepen van de brede school met andere culturele en sociale partners.

Het ministerie van OCW, Programma Cultuur en School, heeft opdracht gegeven voor deze regeling. De regeling wordt uitgevoerd door Cultuurnetwerk Nederland.

Gelderse scholen die een aanvraag willen doen kunnen rekenen op gratis ondersteuning van een adviseur van EDU-ART bij de aanvraag en bij de uitvoer. De gelden die de provincie betaalt voor advies/ondersteuning bij de uitvoer mogen wel opgevoerd worden in de begroting en komen daarmee in aanmerking voor matching door het ministerie.

7 Overige faciliteiten

Subsidies

Naast de bovenstaande geldstromen kunnen scholen nog aanspraak maken op verschillende fondsen en subsidies.

Veel van deze subsidies zijn gehangen aan een bepaald schoolproject, dat vaak in samenwerking met derden tot stand komt. Zie ook: www.cultuurplein.nl/po/beleidenregelingen/subsidieregelingen

Ook stelt de provincie Gelderland een jaarlijks budget voor kunst- en cultuureducatie beschikbaar. Dit budget komt deels ten goede aan ondersteunende instellingen, zoals EDU-ART, Erfgoed Nederland en KCG.

Deze instellingen ondersteunen en adviseren de scholen bij het formuleren van een beleidsplan cultuureducatie op school en/of het uitvoeren van culturele programma's.

Ook ontvangen enkele grote Gelderse culturele producenten, zoals theatergroep Kwatta en Introdans een provinciale bijdrage. Deze instelling verzorgen met behulp van deze subsidie verschillende voorstellingen en projecten voor de scholen.

Fondsen

Naast subsidieregelingen is het ook mogelijk om geld aan te vragen bij fondsen. Fondsen geven zelden structureel geld. Het gaat dus altijd om de financiering van projecten. Een aantal grote kunstfondsen (waaronder VSB Fonds, SNS Reaal Fonds en Prins Bernhard Cultuurfonds) geeft in de regel geen geld aan het onderwijs. Bij samenwerking tussen een school en een culturele instelling zijn er wel mogelijkheden. De instelling verzorgt de aanvraag en kan bij toekenning het project of product goedkoper aan de school aanbieden. Kleinere fondsen als het fonds van de lokale Rabobank en andere lokale fondsen, geven makkelijker geld aan onderwijsinstellingen. Zie ook: www.cultuurplein.nl/po/beleidenregelingen/fondsen.

⁹ Bron: www.cultuurplein.nl/po/beleidenregelingen

Oefening in het verkennen van diverse soorten budgetten en wat uit welk potje betaald moet/ kan worden.

Beoordeel samen met de directeur uit welk budget de genoemde culturele activiteit te financieren is.

Maak samen een begroting voor komend schooljaar op basis waarvan een cultureel programma wordt georganiseerd. Regel ook zaken als budgetbeheer en verantwoording.

	1 Budget cultuur educatie (CEPO) € 10,90 p. ll.	2 Budget Lumpsum			3 budget school- begeleiding ¹⁰ ± € 40,- p.ll.	4 budget onderwijs- achterstand (indien van toepassing)	5 combinatie- functies	6 subsidies en fondsen
		VELO ¹¹ € 94,91 p.s. en €3,97 p. ll.	Nascholing/ deskundigheids- bevordering € n.o.t.k.	Leer- middelen € n.o.t.k.				
Bezoek aan voorstelling muziek / dans / theater								
Bekostiging naschoolse activiteit ihkv brede school								
Excursie naar museum								
Excursie naar kasteel of molen								
Schrijver in de klas								
Advisering door schoolbegeleidingsdienst								
Gastdocent voor muziek/ dans/drama								
Aanstellen vakleerkracht dans								
Studiedag cultuureducatie schoolteam								
Cursus drama voor schoolteam								
Busvervoer								
Aanschaf methode bijv. 'Moet je doen'								

¹⁰ Budget schoolbegeleiding in 2008 is € 39,46 per leerling.

¹¹ VELO- bedrag 2009: € 94,91 per jaar per school en € 3,97 per jaar per leerling.

	1 Budget cultuur educatie (CEPO) € 10,90 p. ll.	2 Budget Lumpsum			3 budget school- begeleiding ¹⁰ ± € 40,-- p.ll.*	4 budget onderwijs- achterstand (indien van toepassing)	5 combinatie- functies	6 subsidies en fondsen
		VELO ¹¹ € 94,91 p.s. en €3,97 p. ll.	Nascholing/ deskundigheids- bevordering € n.o.t.k.	Leer- middelen € n.o.t.k.				
Aanschaf theaterlicht en -geluid								
Aanschaf verkleedkieren en schmink								
Advisering door EDU-ART adviseur								
Begeleiding invoering methode								
Atelierbezoek kunstenaar								
Theater dagproject met de hele school								
Huur projectkoffer								
Aanschaf vakliteratuur/ abonnement op tijdschrift CE								
Educatief schoolreisje naar Xanten (Romeinen)								
Huur theaterzaal								
Introductie bij een project								
Kosten voor de ICC cursus								

Tekst en oefening: Rudy Elmans¹². Aanvullingen: Reineke de Vries (EDU-ART)

¹⁰ Budget schoolbegeleiding in 2008 is € 39,46 per leerling.

¹¹ VELO- bedrag 2009: € 94,91 per jaar per school en € 3,97 per jaar per leerling.

¹² Rudy Elmans trainer adviseur: www.kunst-werkt.nl